

VEM
KAN JAG
LITA
PÅ?

Unga tankar 2016

En rapport om vad fjortonåringar funderar på

Svenska kyrkan

Förord

Alla människor har frågor och funderingar. En del frågor tycks alltid ha funnits, medan andra uppstår i en viss tid och visar på det samhälle och den omvärld som vi befinner oss i just nu.

Svenska kyrkan har tillsammans med Ungdomsbarometern och Katarina Graffman, fil.dr kulturanthropologi, undersökt vad fjortonsåringar i Sverige funderar på i dag. I fjortonsåldern, när identitetsprocessen pågår som mest, konfirmeras nämligen många unga i Svenska kyrkans församlingar. Och som konfirmand får man diskutera livets små och stora frågor tillsammans med jämnåriga och äldre. För att lära känna sig själv, varför man tänker och handlar som man gör, men också förstå hur andra resonerar.

Resultatet av undersökningen hittar du i den här rapporten. Den visar vad som rör sig inom unga människor och vad som är aktuellt i deras liv just nu. Den kan fungera som samtalsunderlag i ungdoms- och konfirmandgrupper, skola, arbetslag och förhoppningsvis för tonåringen och hens förälder eller vårdnadshavare.

I rapporten framgår att frågor om relationer och tillit är bland de tre vanligaste funderingarna hos unga. Bland de topp femton viktigaste ämnena finns existentiella frågor om meningen med livet och vad som händer efter döden. Det är stora frågeställningar som kanske inte ryms i vardagliga samtal med kompisar eller vid middagsbordet hemma. För många är det inte heller självklart att kunna formulera komplexa frågor eller att ha ett språk för känslor och existentiella tankar. Här kan konfirmation spela en betydande roll, som en mötesplats med andra där man får hjälp att uttrycka det man känner och tänker och en möjlighet att växa andligt och känslomässigt.

Ordet konfirmation betyder bekräftelse och i kyrkan står det för att konfirmanden genom dopet hör ihop med Gud och är en del av den världsvida kristna kyrkan. Man behöver inte vara döpt för att börja i en konfirmandgrupp. Många konfirmander döps under sin konfirmandtid.

Under konfirmandtiden ges möjlighet till samtal om meningen med livet genom bibelns berättelser om Gud och Jesus. Konfirmandens egna funderingar får möta den kristna tron. Att komma underfund med vad man själv tycker och kanske ta ställning i vissa frågor är upp till den enskilda konfirmanden.

Svenska kyrkan vill med sitt konfirmandarbete visa på öppenhet, hopp och respekt i mötet med människor. En tillitsfull och livsbejakande syn på tillvaron som bär genom livets alla situationer. Inte bara i mörker och ljus, utan i alla nyanser däremellan.

Anna Lundgren, präst

Innehåll

1	Förord
3	Om rapporten
4	Sammanfattning
6	Topp 15 vanligaste funderingar
8	Skillnader mellan killar och tjejer
12	Topp 10 vanligaste funderingar bland de som tror på Gud
15	Tema 1: Kompisar, kompisar, kompisar
19	Tema 2: Kärlek, kön och kropp
23	Tema 3: Framtid, pengar och status
27	Tema 4: Nyheter, miljö och krig
31	Tema 5: Livet, döden och Gud
34	Appendix
40	Intervju

Om rapporten

Svenska kyrkan har låtit genomföra två studier kring fjortonåringars frågor och funderingar – en kvalitativ och en kvantitativ undersökning.

Kvalitativ undersökning – februari 2016

Katarina Graffman, fl. dr kulturanthropologi, har genomfört 20 långa intervjuer med ungdomar i åldern 13–14 år från Sigtuna, Sollentuna, Visby och Falun. Urvalet av informanter har gjorts för att hitta en bredd vad gäller ungdomarnas bakgrund. Intervjuerna har genomförts med en eller två informanter åt gången, i en miljö där de känner sig hemma. Intervjuaren har strukturerat samtalet men inte ställt ledande frågor. Intervjuerna har lett fram till ett antal frågeställningar som tycks särskilt viktiga för fjortonåringar i Sverige idag. Dessa har sedan legat till grund för den kvantitativa undersökningen genomförd av Ungdomsbarometern.

Kvantitativ undersökning – mars 2016

Ungdomsbarometern har gjort en enkätundersökning online med 505 fjortonåringar. 253 respondenter är telefonrekryterade och 252 webbrekryterade. Ungdomarna har fått svarsalternativ, baserade på den kvalitativa undersökningen, och har fått gradera i hur hög utsträckning de själva funderar på de utvalda frågorna.

Sammanfattning

Framtid, status, vänskap och tillit. Det är vad fjortonåringar i Sverige funderar mest på idag.

Den vanligaste funderingen är "Vad ska jag bli i framtiden?". 96 procent av tonåringarna har någon gång grubblat över det. Det är också den fråga som ungdomarna funderar mest på, oavsett om mätningen gäller per dag, vecka eller månad. En förklaring kan vara att gymnasievalet närmar sig i åttonde klass. Ungdomarna ska snart ta sitt första steg mot en yrkesinriktning och en framtid som vuxen.

I fjortonårsåldern börjar ungdomarna helt enkelt tänka längre bort än till sommarlovet.

Bland de topp fem vanligaste frågorna finns "Hur kan jag få ett jobb som är kul och välbetalt?" och "Hur blir jag rik?". När ungdomarna intervjuas om framtid och jobb säger i stort sett alla att de vill ha ett jobb som ger mycket pengar – och som samtidigt är roligt och meningsfullt. Dagens ungdomsgeneration, Generation Z, brukar ofta beskrivas som mer ideellt motiverad och mindre statusjagande än tidigare generationer. Men resultaten i den här studien

**VARFÖR
FINNS DET
OLIKA
RELIGIONER?**

visar att tre av fem av toppfrågor som ungdomarna funderar över är kopplade till pengar och jobb.

I tidiga tonåren betyder kompisar mer än någonsin. Tankar om relationer och tillit håller ungdomarna vakna om nätterna. Förutom klasskompisar och vänner i grannskapet har unga idag hundratal andra "vänner" och kontakter genom sociala medier. De flesta unga befinner sig i en socialt uppkopplad bubbla dygnet runt där de kan bli hörda, sedda och bekräftade. Men studien visar att vänskap och tillit till vänner och omgivning inte är självklar och att det är något som fjortonåringarna funderar mycket på. "Vem är egentligen en riktig vän?" och "Vem kan jag lita på" finns bland de fem mest vanligt förekommande frågorna. 85 procent har funderat på detta någon gång.

Om man delar in de svarande i olika grupper så framkommer intressanta, generella skillnader. Tjejer är överrepresenterade i majoriteten av alla funderingar. Det verkar med andra ord som om tjejer generellt sett funderar mer än killar. De funderar också i högre grad än killar på utseende och sin egen identitet. Även fjortonåringar som tror på Gud funderar i högre utsträckning än de

BLIR JAG
LYCKLIG OM
JAG BLIR
SMAL?

som inte är troende. Oavsett om man är troende eller inte hamnar dock existentiella frågeställningar som meningen med livet och vad som händer när man dör bland de femton mest frekventa funderingarna bland alla ungdomar.

Undersökningen visar att det är många tankar och funderingar som rör sig i fjortonåringars huvuden idag. Det kan vara viktigt att få formulera och tala om sina livsfrågor tillsammans med andra. Både med jämnåriga, vars åsikter är särskilt betydelsefulla under tonåren, och med vuxenvärlden. Här kan konfirmation i Svenska kyrkan vara ett värdefullt sammanhang, där man får diskutera livets små och stora frågor, lära känna sig själv bättre och även förstå hur andra resonerar.

*Allt om konfirmation finns på
svenskakyrkan.se/konfirmation.*

Andel fjortonåringar som tänker på frågan någon gång

Den vanligaste och mest frekventa funderingen bland fjortonåringar i Sverige 2016 är ”Vad ska jag bli i framtiden?”. Detta oavsett om mätningen gäller vad ungdomarna grubblar på varje dag, per vecka, månad eller år.

Dagens ungdomsgeneration, Generation Z, beskrivs som mer ideellt motiverad och mindre statusjagande än tidigare ungdomsgenerationer. I den här studien framgår dock att frågor om status och materiella tillgångar inte kan beskrivas som oviktiga. Bland ungdomarnas fem toppfunderingar finns frågor som ”Vad ska jag bli i framtiden?”, ”Hur får jag ett jobb som är kul och välbetalt?” och ”Hur blir jag rik?”, vilket visar att den här generationen är minst lika intresserad av sig själv och sitt eget välbefinnande som miljö och hållbarhetsfrågor.

Tätt efter frågor om status och framtid kommer funderingar kring relationer. Intressant är att frågor som ”Vem är egentligen en riktig vän?” och ”Vem kan jag lita på?” finns med bland toppfunderingarna. Inte minst är det anmärkningsvärt i tider av sociala medier där de unga har en mängd ”vänner” i olika digitala forum. För tidigare generationer bestod vännerna av en grupp bekanta där man ganska väl kände till vilka man kunde lita på och vilka som var opålitliga. Idag dyker hundratals uppdateringar upp i mobilen varje dag från ungdomarnas ”vänner” i sociala medier. Vem man kan lita på tycks inte vara lika självklart och därmed något som man funderar mycket på.

Topp 15 vanligaste funderingar

Andel fjortonåringar som tänker på frågan **varje dag**

Om man jämför vilka frågor som fjortonåringar funderar på någon gång med vad de funderar på varje dag finns både likheter och skillnader. Funderingar som rör döden, livets mening, miljön och krig är inget som ungdomarna funderar på dagligen. Istället grubblar de över sådant som har med vardagen och kroppen att göra. "Är jag normal?", "Skulle jag klara mig utan min mobil?", "Vad händer om Donald Trump blir president i USA?" och "Skulle jag vara lyckligare om jag var snyggare?" finns med bland de dagliga toppfunderingarna.

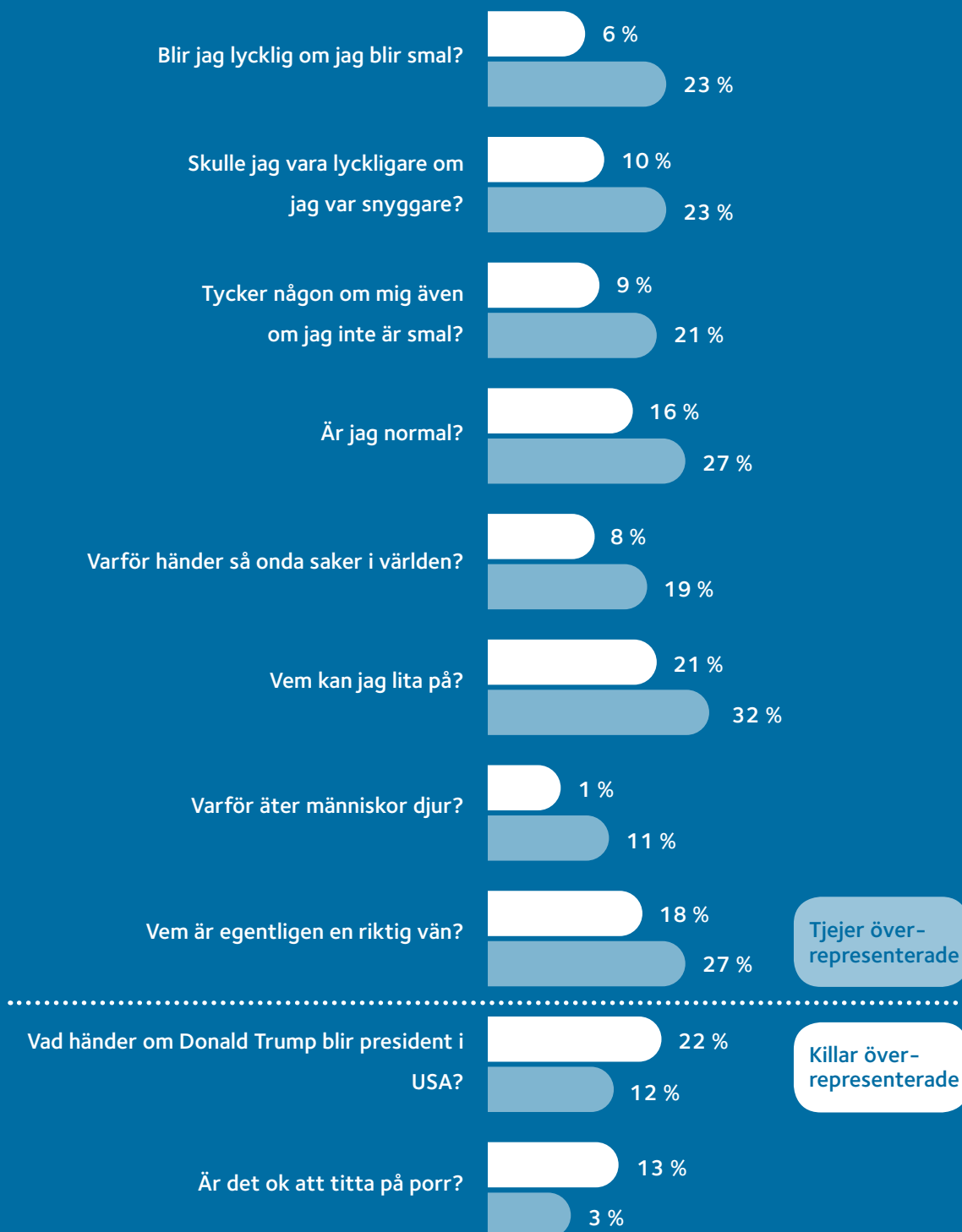
Topp 15 vanligaste funderingar

Andelar **killar/tjejer** som tänker på frågan **varje dag**

Tjejer är överrepresenterade i majoriteten av alla frågor i undersökningen. Det verkar med andra ord som om tjejer generellt sett funderar mer än killar. Allra mest överrepresenterade är tjejer när det gäller frågor som handlar om utseende. ”Blir jag lycklig om jag är smal?”, ”Skulle jag vara lyckligare om jag var snyggare?”, ”Tycker någon om mig även om jag inte är smal?” och ”Är jag normal?”. En förklaring kan vara det som framkommer i intervjuerna, att tjejer upplever sig mer granskade av omgivningen och därför reflekterar mer över hur de kan anpassa sig för att passa in i gruppen.

Skillnader mellan killar och tjejer

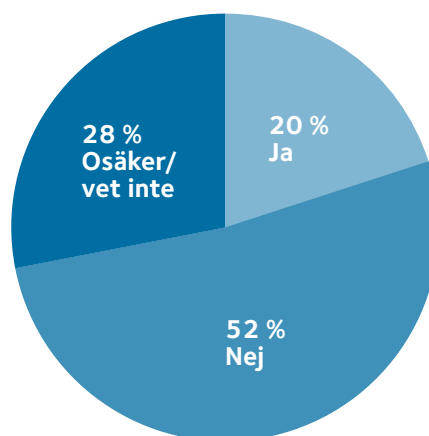

Topp 10 vanligaste funderingar bland de som **tror på Gud**

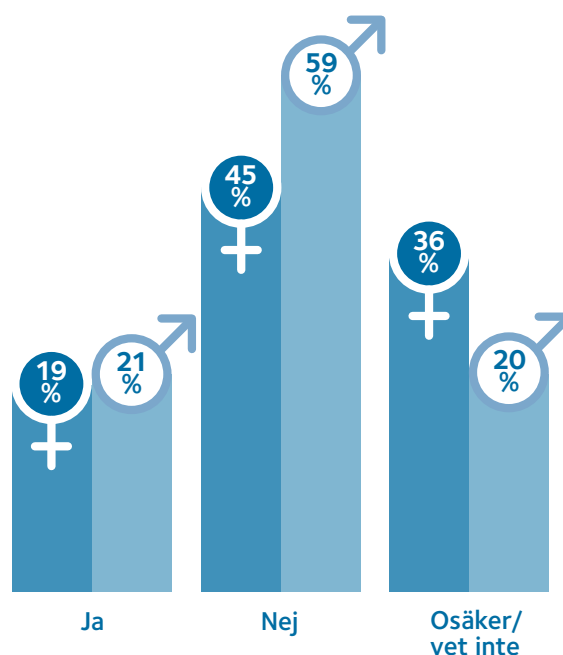
Ungdomar som tror på Gud funderar generellt sett mer på alla frågor i undersökningen. Detta gäller både för killar och tjejer. Könsfördelningen mellan de som är troende och de som inte är det är ganska jämn. 21 procent av killarna och 19 procent av tjejerna tror på Gud. Ett visst samband finns däremot mellan att tro på Gud och att ha påbörjat sin konfirmation.

Det finns vissa skillnader kring vilka frågor som unga funderar på dagligen, beroende på om de är troende eller inte. "Finns Gud?" är den sjätte vanligaste frågan bland troende ungdomar, medan de som inte har en tro inte funderar över det i någon större utsträckning. En annan skillnad är att troende funderar mer på vilken slags kunskap som är mest värd, den man får i skolan eller genom erfarenheter i livet. De funderar mindre på vad de missar om de inte har internet än unga som inte har en tro.

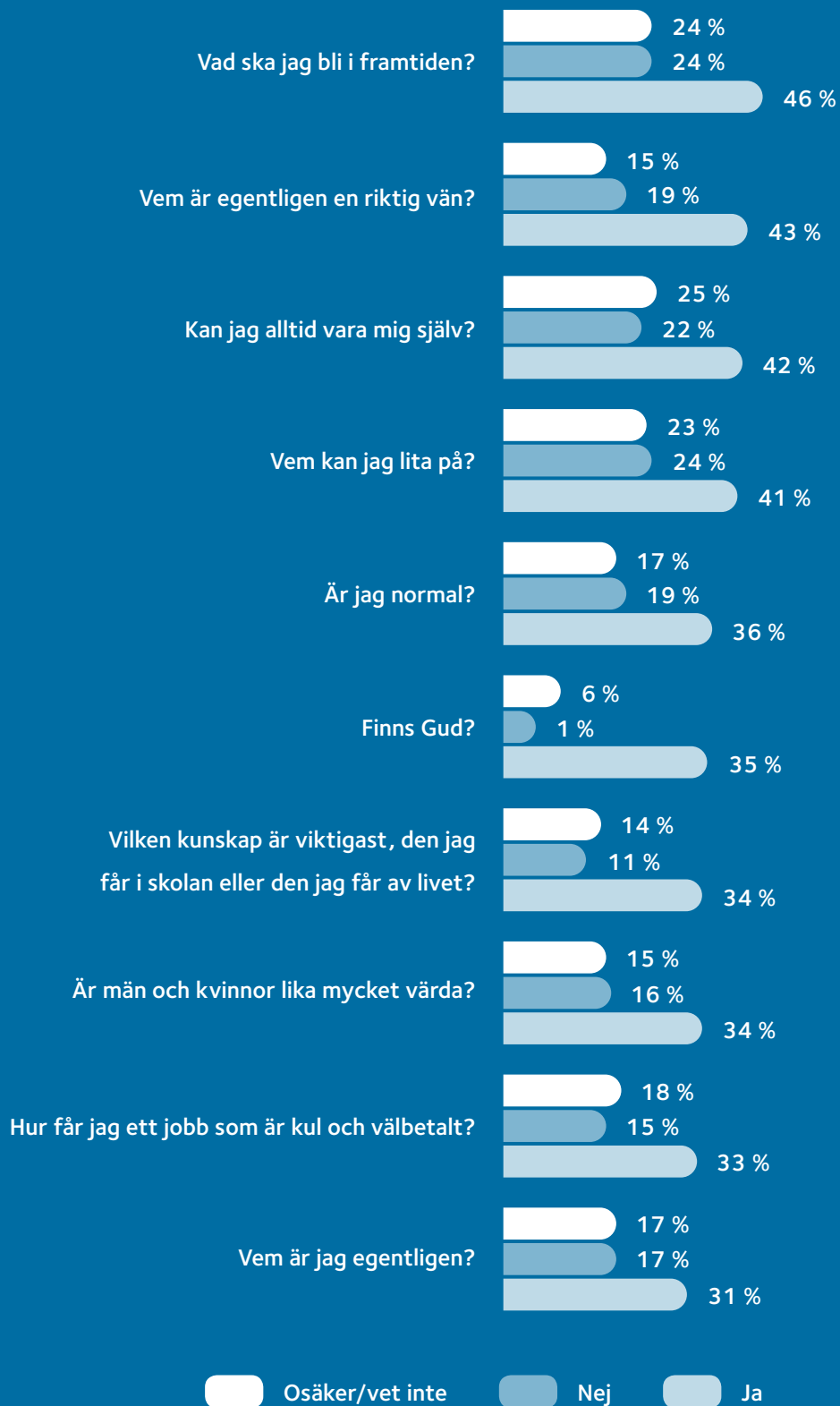
Fråga: "Tror du på Gud?"

Fråga: "Tror du på Gud?", nedbrytning: kön.

Andelar som tänker på frågan varje dag, uppdelat på hur de svarat på frågan "Tror du på Gud?".

Tema 1

Kompisar, kompisar, kompisar

I sjunde och åttonde klass är identitetsprocessen i full gång. Identitet på högstadiet handlar framförallt om att inte skilja sig från gruppen. Absolut viktigast i livet är kompisarna, att bli accepterad och gillad är ”döds-viktigt”. Ingen vill särskilja sig från kompisgruppen. Först i gymnasieåldern börjar man ”bli den man är”.

85 procent av alla fjortonåringar funderar på vem som egentligen är en riktig vän och vem de kan lita på. 22 procent tänker på det varje dag. Ungdomarna beskriver en bra kompis som ”snäll, omtänksam och bryr sig”. De litar framförallt på nära kompisar, föräldrar och syskon, i nämnd ordning.

Ingen av ungdomarna i studien nämner att de litar på andra vuxna, inte ens på kuratorn i skolan. Tillit i nära relationer, familj och goda vänner, handlar om att kunna berätta saker som sedan inte sprids vidare.

85 %

av 14-åringar funderar på

**Vem kan jag
lita på?**

78 %

av 14-åringar funderar på

**Vem är jag
egentligen?**

Idag befinner sig de flesta unga i en socialt uppkopplad bubbla dygnet runt och kan alltid bli hörda, sedda och bekräftade. Den som inte vill behöver inte vara ensam. Kompisar och ”vänner” på olika sociala nätverk finns alltid tillgängliga. Det sociala behovet får omedelbar tillfredsställelse.

De som unga litar på utöver närstående är människor som ”kan något”, snarare än de som bara är kändisar för att de har varit med i en dokusåpa. Fjortonåringarna litar på personer som de anser vara duktiga inom områden som de är själva intresserade av. Exempel är youtubers, entreprenörer, gamers eller idrottsstjärnor. Kunskap är viktigt, däremot har pålitlighet inte något med ålder att göra.

Ungdomarna bosätter sig mer eller mindre i de virtuella världarna. Den virtuella identiteten är lika viktig som den reella. Virtuella identiteter är flytande och kan ändras och omskapas. I den digitala världen kan man kontrollera hur man ser ut, vad man skriver, på vilka platser man vill synas på och vilka man vill umgås med. Här kan identiteten justeras och testas, formas och omformas. Media är en stor och viktig del i ungas identitetsskapande.

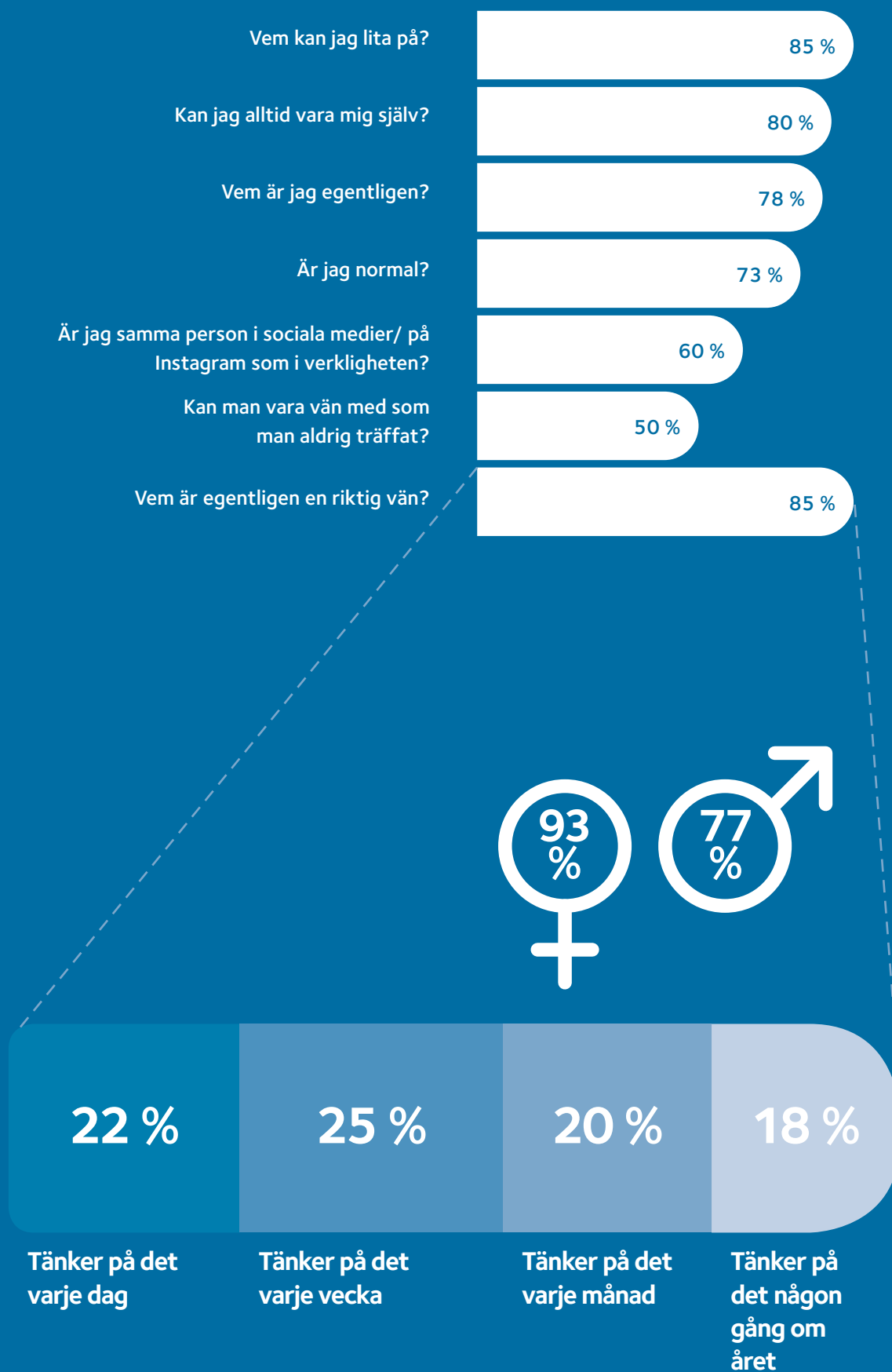
Har jag inga kompisar att vara med så träffar jag alltid någon online, i spelet eller på något nätverk.

Casper, 14 år

80 %

av 14-åringar funderar på

Kan jag alltid vara mig själv?

56 %

av 14-åringar funderar på

**Spelar det någon roll
om jag blir kär i en
kille eller i en tjej?**

Tema 2

Kärlek, kön och kropp

Kärlek är ett svårt ämne att tala om när man är fjorton år. Särskilt känsligt är det att diskutera med en utomstående. 75 procent av fjortonåringarna funderar på hur man vet att man är kär, det visar den kvantitativa undersökningen. Men under intervjuerna ser ungdomarna besvärade ut när frågan kommer på tal och säger att det inte är så viktigt. Det är kompisar som gäller, inte kärleksrelationer. Några av tjejerna förklarar varför de tycker att kompisar är viktigare. Dels tycker de att jämnåriga killar är barnsliga och dels uppfattar de att killarna tycker att det är fånigt med jämställdhet. För tjejerna är jämställdhetsfrågor viktiga. Fyra av fem

tjejer funderar över frågan ”Är män och kvinnor lika mycket värda?”.

Unga på högstadiet är överlag mycket medvetna om hur de ser ut. I intervjuerna talar killar dock mer lättsamt om kropp och utseende än tjejerna. Killarna säger att det mest är tjejer som bryr sig om sitt utseende: ”de vill ha stora bröst och stor rumpa”. Tjejerna däremot säger att det i själva verket är killarna som bryr sig om, och även lägger sig i, hur tjejerna ska se ut. Killarna kan kommentera tjejernas utseende öppet: ”hon har för liten rumpa”, ”hon har för små bröst” eller ”hon är för tjock”.

Frågar man killar om kvinnors rättigheter tittar de på en och säger: är du feminist eller?

Sandra, 14 år

56 %

av 14-åringar funderar på

Blir jag lycklig om jag är smal?

I intervjuerna berättar flera av tjejerna att de blir bedömda på sociala nätverk som Ask.fm. Där graderas tjejernas utseende utifrån betygsskalan A till E. Tjejerna uttrycker irritation och ilska över att killarna gör så, samtidigt som de vill uppfattas som attraktiva. Tydligt i intervjuerna är att även tjejerna dömer sig själva och varandra.

Jag försöker att inte bry mig men man vill ju inte få ett E. Ellen, 14 år

”Det är väldigt mycket snack om kroppar och ”oj vad har den där tjejen på sig” men samtidigt tänker man: ”vad säger andra om mig?”. Klara, 14 år

Tjejer vars mammor tränar mycket eller är medvetna om vad de äter uttrycker en större oro över sin egen kropp än de tjejer som har mammor som inte tränar. Tjejerna känner sig stressade av att se hur snygga andra är, till exempel på Instagram. Samtidigt säger sig flera av dem bidra till utseendefixeringen genom att skriva om och berömma andra tjejer som är snygga eller som har gått ned i vikt.

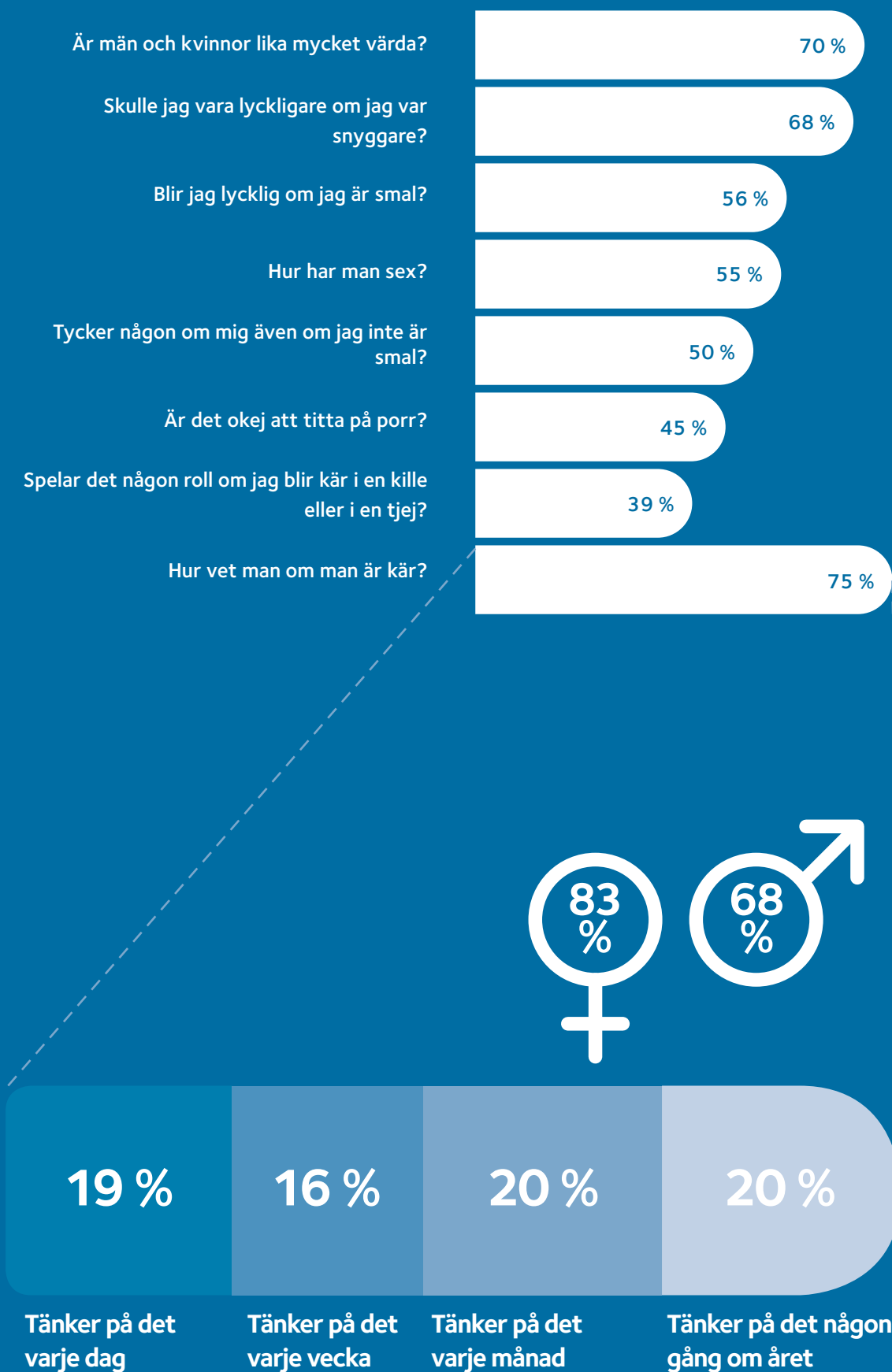
”Jag kan ju påverka andra genom vad jag skriver på Instagram och Facebook.

Om jag ser någon som gått ned jättemycket i vikt eller börjat träna mycket blir jag påverkad och inspirerad. Man kan ju inspirera andra. Jag kan ju också inspirera andra. Fast det kan ju vara både inspirerande och stressande.”

Ellen, 14 år

För unga 2016 är det mer naturligt än för tidigare generationer att fundera över sin könsidentitet. Det är inte självklart vem man är, fast man är född som kille eller tjej. Det är inte heller självklart att ta för givet att man är heterosexuell. 39 procent av fjortonåringarna funderar på om det spelar någon roll om de blir kära i en kille eller tjej.

Killar funderar oftare på porr än tjejer. 13 procent av killarna och 3 procent av tjejerna funderar dagligen på: ”Är det okej att titta på porr?”. 51 procent av killarna och 40 procent av tjejerna funderar på frågan någon gång. Om man jämför med hur många unga som funderar på kärlek är ämnet porr inte särskilt stort. Möjligen kan det förklaras med hur lättillgänglig informationen är idag till skillnad från förr. Numera finns allt från porrsajter till forum där man kan diskutera frågor om sex och porr på nätet.

Tema 3

Framtid, pengar och status

Flera andra studier av Generation Z framhåller att tonåringar idag skulle vara mindre intresserade av pengar än föregående generationer. Man menar att de är uppväxta under osäkrare tider och beskriver dem som mer ideellt motiverade och mindre statusjagande. Ungdomarna beskrivs som kostnadsmedvetna, hälsosamma och att de vill förbättra samhället. Resultatet av den här studien visar däremot att man bör förhålla sig lite skeptisk till dessa slutsatser.

I den här studien framgår att pengar också är väldigt viktigt. 88 procent av fjortonåringarna funderar på "Hur får jag ett jobb som är kul och välbetalt?" och 84 procent på "Hur blir jag rik?". Pengar ger frihet, anser ungdomarna. När de pratar om jobb och framtid säger i stort sett alla att ett jobb både ska ge mycket pengar och vara roligt och meningsfullt.

"Jag har funderat mycket på vad jag vill bli som stor. Skulle vilja bli konstnär som mamma men de tjänar ju inga

88 %

av 14-åringar funderar på

Hur får jag ett jobb som är kul och välbetalt?

Jag vill att mina barn ska få bo i ett stort hus med pool och studs-matta. Maja, 14 år

pengar. Kanske blir jag arkitekt, de får vara med i TV och tjänar jättemycket pengar. Hanna” 13 år

I intervjuerna säger ungdomarna, vars föräldrar har låg inkomst, att de vill kunna ge sina egna barn alla saker som de vill ha. De som har föräldrar med bättre ekonomi tycks inte känna till någon annan verklighet och upplever att pengar ger mening.

Jag tänker mycket på mina betyg, jag vill ha en bra jobbkarriär, tjäna mycket pengar.

Hugo, 13 år

I fjortonårsåldern börjar ungdomarna tänka längre bort än till sommarlovet. Redan i sjuan börjar betygsoron. Tankar om framtiden efter gymnasiet är vanliga. Många menar att skolan är

96 %

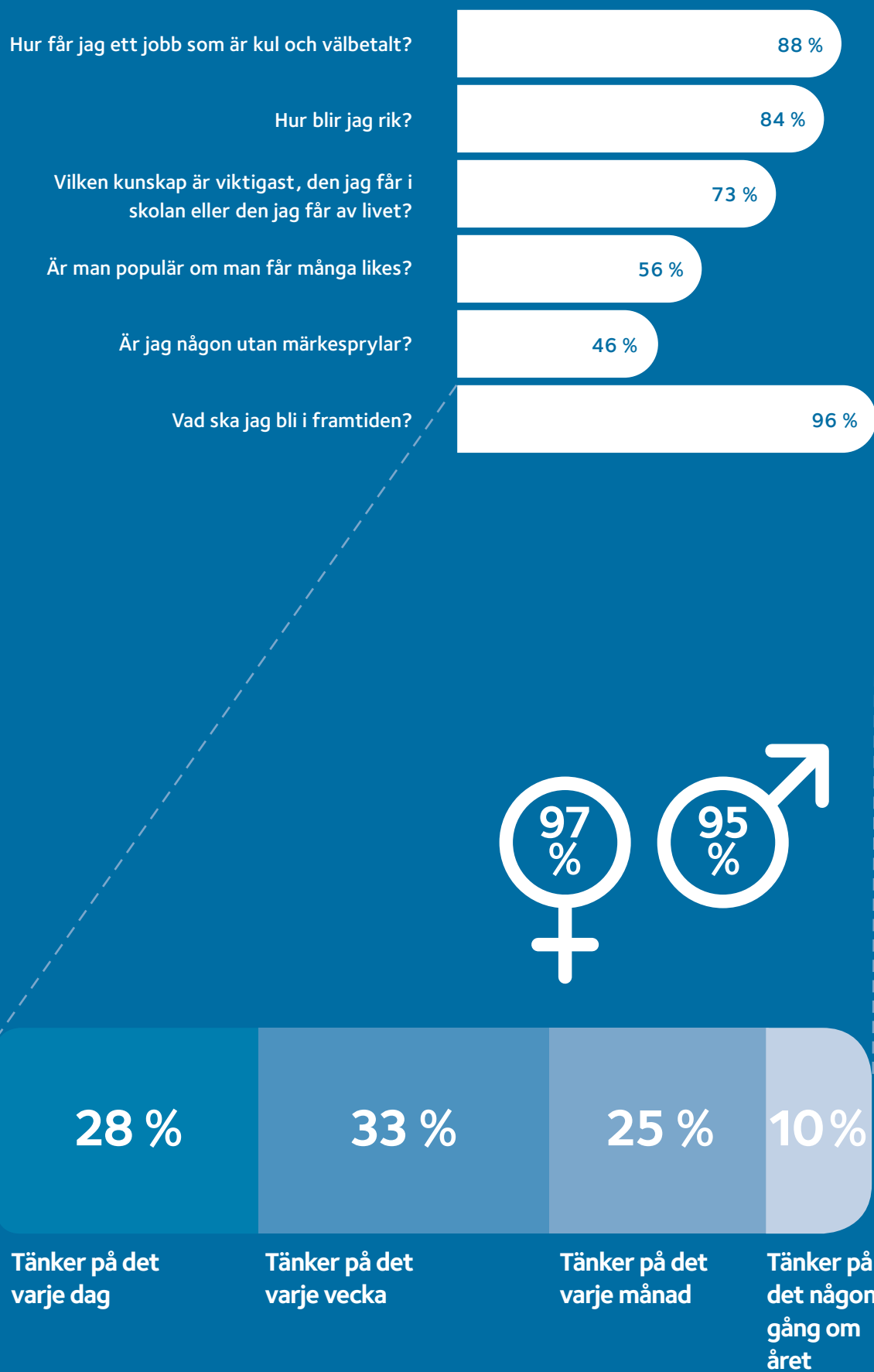
av 14-åringar funderar på

Vad ska jag bli i framtiden?

tråkig men att det är något man måste blunda för. Om man vill ha en framtid så måste man satsa på skolan. Fjorton-åringarna skiljer på kunskap som man lär sig genom livserfarenhet och teoretisk kunskap som man får i skolan. Att hantera vardagens måsten och kunna ta ansvar för sitt liv är inget som man lär sig i skolan, menar de.

”Nu i sjuan är det inte jätteviktigt, men sen i åttan får jag sätta fart och i nian, då är det jätteviktigt.” Albin, 13 år

”Nu i åttan är det jätteallvarligt med betygen, alla hetsar varandra... i alla fall i vår klass. Jag känner mig stressad och kan ligga och fundera på prov på nätterna.” Astrid, 14 år

Tema 4

Nyheter, miljö och krig

I relationen mellan det globala, nationella och lokala intresserar sig ungdomarna antingen för det som händer ute i världen och/eller hos grannen. Sverige är däremot ointressant ur ett nyhetsperspektiv. Flera av informanterna läser den lokala tidningen men inga nationella tidningar. Lokala nyheter eller det som ungdomarna direkt berörs av är alltid av intresse. Det är kul att läsa och höra rykten om folk som man känner. Sverige är tråkigt men USA och andra ställen ”där det händer grejer” är spännande.

Trots informationsflödet i mobiler, läsplattor, tv och tidningar uttrycker fjortonåringarna att de vill ha mer nyheter och information. Det är status att ”ha koll”. Den som vet och kan mycket är cool. Vad som är en nyhet definieras dock annorlunda av de unga, jämfört med äldre generationer. En nyhet kan vara allt från en uppdatering från en kompis på Instagram om att hen har köpt nya jeans till att det skett ett terrordåd någonstans i världen. Det betyder

att unga försöker hålla sig konstant uppdaterade.

Ungdomarna vill ha nyheter direkt i sina flöden, för ”man orkar inte leta”. På digitala plattformar kan hemska nyheter blandas med skvaller. Till exempel på You Tube kan man se allt från avrättningar som IS genomför till senaste nytt om Justin Bieber. Det gör att ungdomarna kan uppfattas som lite avtrubbade.

*Jo jag såg en
avrättning, det
dyker liksom bara
upp i mitt flöde.*

Emil, 13 år

Ungdomarna i fjortonårsåldern säger sig inte ha något större intresse för politik. Några menar att man måste förbereda sig för framtiden, men inte just nu, det gör man när man blir äldre. Föräldrarnas nyhetskonsumtion påverkar dock ungdomarna. Flera informanter säger

att de ibland ”hamnar” bredvid mamma eller pappa framför tv:n och ser nyheter. Men ungdomarna tycker själva att de egentligen vet väldigt lite om vad som händer globalt.

”Som bortskämda ungar som bor i Sverige förstår vi inte vad som händer i världen.” Ture, 13 år

Krig i världen är ett ämne som fjortonåringarna funderar på. 78 procent av dem funderar på vad som händer om det blir krig i Sverige. Några nämner en oro över hur nära Gotland ligger Ryssland, andra talar om vad som kommer att hända i USA beroende på vem som blir nästa president. Flertalet av informanterna har sett filmer på presidentkandidaten Donald Trump på YouTube och några av informanterna uttrycker att de upplever honom som ”farlig”.

”Vi har ju inte längre någon militär här på Gotland, det är läskigt.” Saga, 13 år

Om Trump vinner kan det bli krig i världen. Love, 13 år

Fjortonåringarna har en bred teoretisk kunskap om miljö, klimatförändringar och hur man ska bete sig för att leva hållbart. Men i praktiken blir det inte alltid så. Unga anser att det är självklart att företagen ska ta sitt ansvar för en

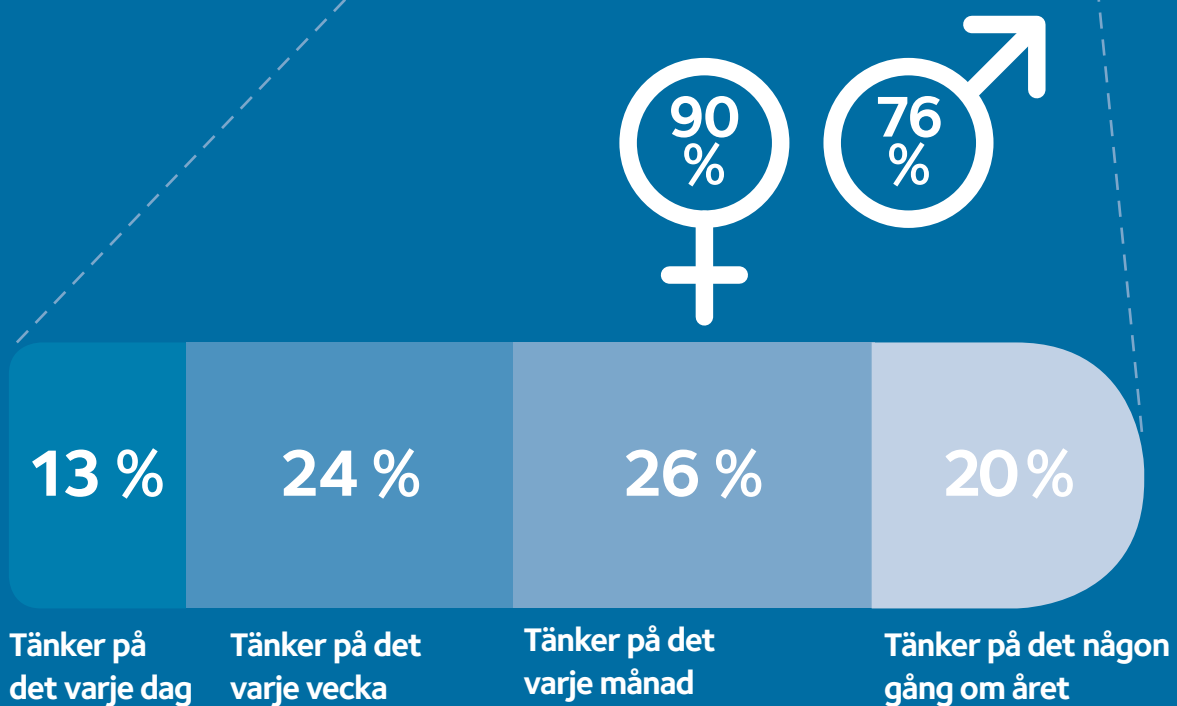
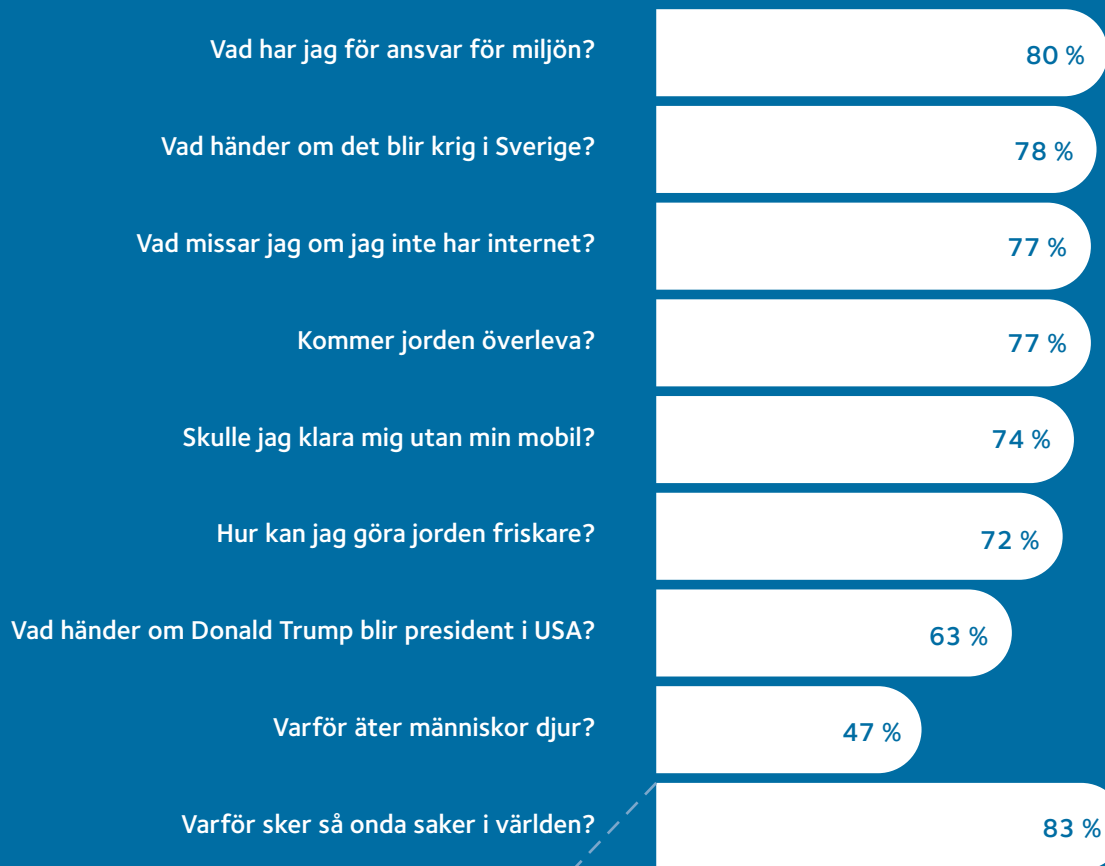
hållbar produktion, det ska de själva inte behöva göra som konsumenter. Miljöaspekter och socialt ansvar är viktigt, men de är inte direkt villiga att betala mer för en klimatvänlig vara. De förväntar sig också att ju dyrare ett varumärke är desto större ansvar har företaget som producerar varan. Ett företag som inte lever upp till dessa förväntningar, speciellt om varumärket upplevs som dyrt, tycker unga väldigt illa om.

”Om det skulle uppdragas att något jag köper använder olika miljögifter och att deras arbetare lever under riktigt dåliga förhållanden så skulle jag välja bort den produkten. Det är lite som med L’Oréal. Jag skulle inte köpa smink från dem, eftersom jag har hört att de är riktigt jävliga.” Hanna, 13 år

Samtliga unga som intervjuats uttrycker oro kring jordens framtid. De talar i termer av ”jordens undergång” och ”miljökatastrof”. De är uppväxta med att tänka miljövänligt och ekologiskt och flera av dem reagerar då föräldrarna kanske inte köper ekologisk mat.

”När pappa inte köper ekologiskt tänker jag att han inte bryr sig om mig. Mamma köper alltid ekologiskt.” Jonas, 13 år

”Mamma köper alltid ekologiskt, pappa gör det ibland. Jag fattar inte att inte allt vi äter är ekologiskt. Jag blir arg på pappa när han struntar i det.” Annie, 13 år

Tema 5

Livet, döden och Gud

Vad är meningen med livet? Det funderar 78 procent av fjortonåringarna på någon gång. I intervjuerna prövar ungdomarna även att formulera svar på den frågan. Meningen med livet är helt enkelt att "ha kul". Flera säger att det handlar om att "följa sitt hjärta" och att andra ska acceptera de val man gör. Ett återkommande uttryck är också att "vara barn så länge det går", vilket kan tolkas som att "ha kul så länge det går". Alla de intervjuade ungdomarna hävdar att när skolan är över då börjar det vuxna livet.

81 procent av ungdomarna funderar på vad som händer när man dör. I intervjuerna beskrivs tankar om döden som läskiga. De som har hört någon som är troende diskutera döden och vad som händer efter den, verkar ha funderat extra mycket på det.

78 %

av 14-åringar funderar på

Vad är meningen med livet?

*Farmor har sagt
att sköter man sig
inte kommer man
till helvetet, men
hon är helt lugn,
för hon vet att
hon kommer till
paradiset.*

Casper, 14 år

Flera av de intervjuade har vid tidpunkten för studien nyligen påbörjat religionskunskap i ämnet SO. Frågor om döden och livets mening sätts i relief mot vad de lär sig i skolan. Funderingar kring varför människor tror på olika saker i olika delar av världen väcks också genom undervisningen.

77 %

av 14-åringar funderar på

Hur känns det att dö?

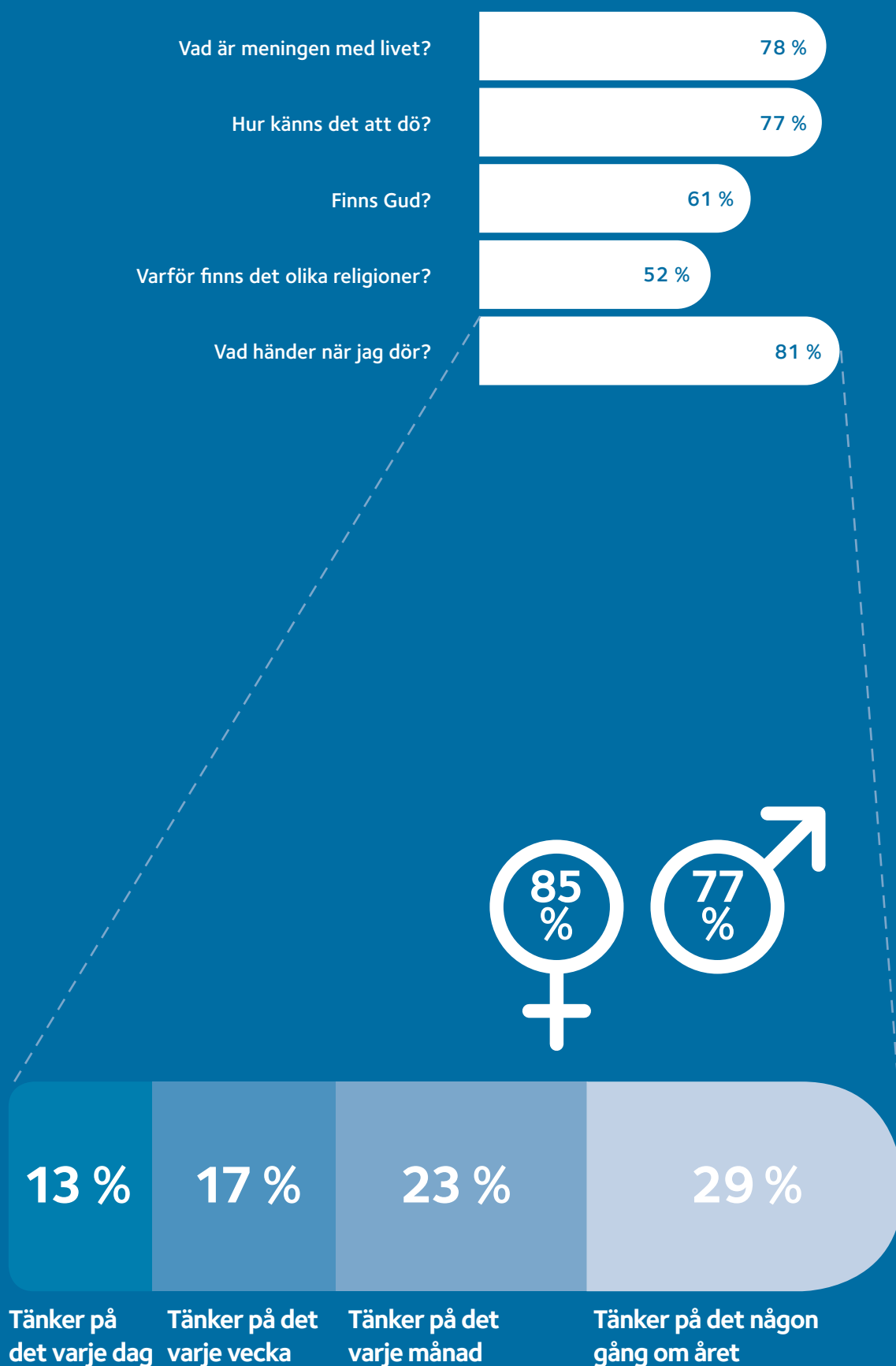
Borde inte Gud vara en och samma för alla människor!?

Annie, 13 år

52 %

av 14-åringar funderar på

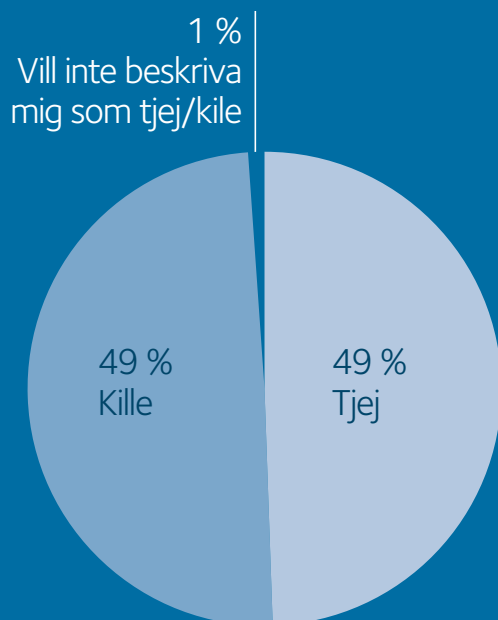
Varför finns det olika religioner?

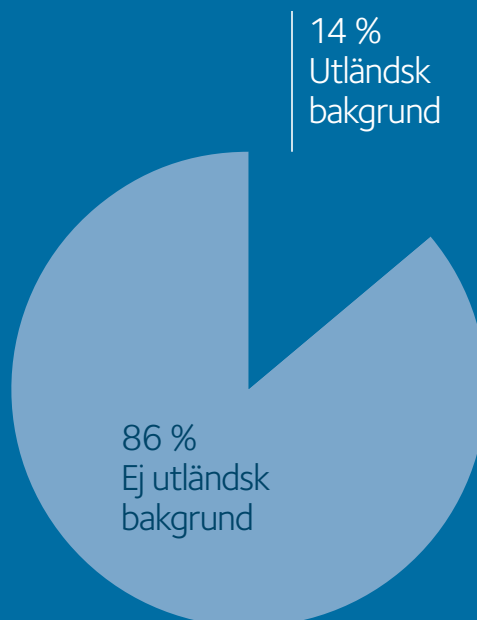
Alla frågor och statistik

Kvantitativ undersökning, Ungdomsbarometern:

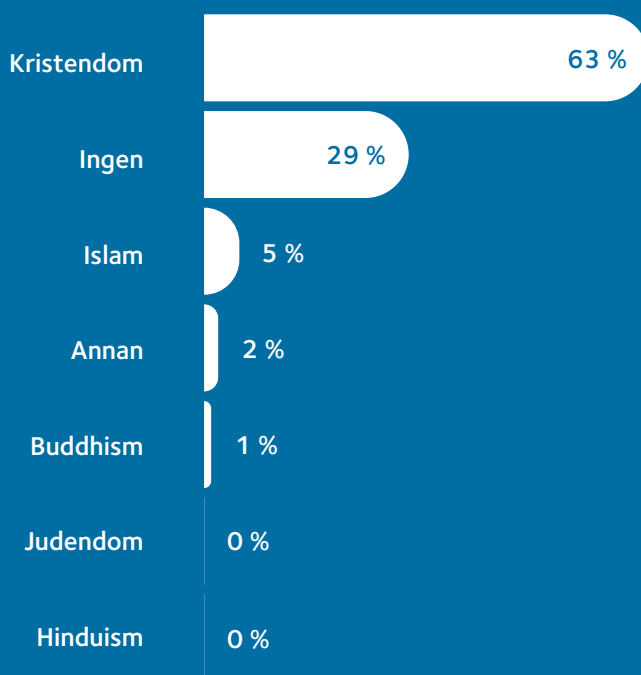
Kön

Utländsk bakgrund

Vilken religion tillhör du

Alla frågor och statistik

Tänker på		Total	Har redan påbörjat konfirmation	Tror på gud	Tjej	Kille
Varje dag	Vad ska jag bli i framtiden?	28 %	29 %	45 %	30 %	27 %
	Kan jag alltid vara mig själv?	27 %	30 %	42 %	27 %	26 %
	Vem kan jag lita på?	27 %	32 %	42 %	32 %	21 %
	Vem är egentligen en riktig vän?	22 %	25 %	43 %	27 %	18 %
	Vad missar jag om jag inte har internet?	22 %	22 %	29 %	24 %	20 %
	Är jag normal?	22 %	22 %	36 %	27 %	16 %
	Vem är jag egentligen?	20 %	20 %	32 %	21 %	17 %
	Hur får jag ett jobb som är kul och välbetalt?	20 %	22 %	33 %	21 %	19 %
	Hur vet man om man är kär?	19 %	23 %	31 %	23 %	16 %
	Är män och kvinnor lika mycket värda?	19 %	20 %	34 %	23 %	15 %
	Skulle jag klara mig utan min mobil?	19 %	18 %	30 %	23 %	14 %
	Skulle jag vara lyckligare om jag var snyggare?	17 %	18 %	29 %	23 %	10 %
	Vad händer om Donald Trump blir president i USA?	17 %	14 %	17 %	12 %	22 %
	Hur blir jag rik?	17 %	20 %	24 %	16 %	18 %
	Vilken kunskap är viktigast, den jag får i skolan eller den jag får av livet?	16 %	19 %	34 %	15 %	18 %
	Tycker någon om mig även om jag inte är smal?	16 %	19 %	27 %	21 %	9 %
	Vad är meningen med livet?	15 %	21 %	30 %	17 %	13 %
	Blir jag lycklig om jag är smal?	15 %	23 %	20 %	23 %	6 %
	Är jag samma person i sociala medier/på Instagram som i verkligheten?	14 %	13 %	24 %	15 %	12 %
	Varför händer så onda saker i världen?	13 %	13 %	29 %	19 %	8 %
	Vad händer när jag dör?	13 %	15 %	25 %	12 %	13 %
	Hur känns det att dö?	12 %	12 %	22 %	11 %	12 %
	Hur blir jag populär?	11 %	7 %	22 %	10 %	11 %
	Vad har jag för ansvar för miljön?	10 %	6 %	25 %	10 %	9 %
	Kan man vara nära vän med någon man aldrig träffat?	10 %	11 %	17 %	13 %	6 %
	Hur kan jag göra jorden friskare?	9 %	8 %	24 %	8 %	11 %
	Spelar det någon roll om jag blir kär i en kille eller tjej?	9 %	7 %	19 %	9 %	10 %
	Får jag bli kär i både killar och tjejer?	9 %	13 %	19 %	12 %	6 %
	Finns Gud?	9 %	10 %	35 %	9 %	9 %
	Är man populär om man får många likes?	8 %	8 %	14 %	11 %	5 %
	Kommer jorden överleva?	8 %	6 %	18 %	8 %	8 %

Alla frågor och statistik

	Hur har man sex?	8 %	2 %	15 %	6 %	10 %
	Är det ok att titta på porr?	8 %	7 %	12 %	3 %	13 %
	Varför äter människor djur?	6 %	6 %	11 %	11 %	1 %
	Är jag någon utan märkesprylar?	6 %	4 %	12 %	7 %	5 %
	Vad händer om det blir krig i Sverige?	6 %	3 %	13 %	6 %	6 %
	Varför finns det olika religioner?	4 %	3 %	8 %	4 %	4 %
Tänker på		Total	Har redan påbörjat konfirmation	Tror på gud	Tjej	Kille
Minst varje vecka	Vad ska jag bli i framtiden?	61 %	68 %	69 %	66 %	56 %
	Kan jag alltid vara mig själv?	52 %	55 %	75 %	57 %	46 %
	Vem är egentligen en riktig vän?	47 %	51 %	68 %	56 %	38 %
	Vem kan jag lita på?	47 %	54 %	62 %	56 %	37 %
	Hur får jag ett jobb som är kul och välbetalt?	46 %	51 %	54 %	46 %	47 %
	Vad missar jag om jag inte har internet?	45 %	47 %	52 %	47 %	41 %
	Är jag normal?	43 %	50 %	56 %	48 %	37 %
	Vad händer om Donald Trump blir president i USA?	42 %	39 %	39 %	36 %	47 %
	Vem är jag egentligen?	41 %	42 %	55 %	44 %	36 %
	Hur blir jag rik?	39 %	43 %	44 %	35 %	43 %
	Vilken kunskap är viktigast, den jag får i skolan eller den jag får av livet?	38 %	42 %	60 %	38 %	38 %
	Är män och kvinnor lika mycket värda?	38 %	42 %	49 %	47 %	28 %
	Varför händer så onda saker i världen?	37 %	35 %	52 %	44 %	31 %
	Skulle jag klara mig utan min mobil?	37 %	38 %	48 %	42 %	31 %
	Hur vet man om man är kär?	35 %	41 %	52 %	37 %	34 %
	Skulle jag vara lyckligare om jag var snyggare?	32 %	38 %	42 %	38 %	25 %
	Vad är meningen med livet?	31 %	41 %	53 %	37 %	26 %
	Vad händer när jag dör?	29 %	32 %	36 %	29 %	30 %
	Vad har jag för ansvar för miljön?	29 %	25 %	44 %	29 %	27 %
	Blir jag lycklig om jag är smal?	28 %	35 %	36 %	38 %	17 %
	Är jag samma person i sociala medier/på Instagram som i verkligheten?	28 %	30 %	45 %	35 %	20 %
	Hur blir jag populär?	27 %	32 %	39 %	30 %	24 %
	Hur känns det att dö?	26 %	28 %	38 %	29 %	23 %

Alla frågor och statistik

	Tycker någon om mig även om jag inte är smal?	26 %	28 %	39 %	33 %	18 %
	Hur kan jag göra jorden friskare?	25 %	25 %	42 %	26 %	23 %
	Är man populär om man får många likes?	23 %	25 %	33 %	29 %	17 %
	Hur har man sex?	22 %	25 %	27 %	17 %	27 %
	Vad händer om det blir krig i Sverige?	20 %	25 %	33 %	24 %	15 %
	Kommer jorden överleva?	19 %	17 %	30 %	17 %	21 %
	Kan man vara nära vän med någon man aldrig träffat?	19 %	22 %	31 %	23 %	15 %
	Är det ok att titta på porr?	19 %	15 %	24 %	11 %	27 %
	Är jag någon utan märkesprylar?	17 %	22 %	31 %	21 %	14 %
	Finns gud?	17 %	29 %	51 %	17 %	18 %
	Varför äter människor djur?	15 %	12 %	22 %	23 %	8 %
	Spelar det någon roll om jag blir kär i en kille eller tjej?	15 %	13 %	24 %	18 %	13 %
	Får jag bli kär i både killar och tjejer?	13 %	15 %	22 %	18 %	9 %
	Varför finns det olika religioner?	11 %	9 %	24 %	10 %	12 %
Tänker på		Total	Har redan påbörjat konfirmation	Tror på gud	Tjej	Kille
Minst varje månad	Vad ska jag bli i framtiden?	86 %	90 %	92 %	90 %	82 %
	Hur får jag ett jobb som är kul och välbetalt?	72 %	77 %	75 %	71 %	73 %
	Vem kan jag lita på?	68 %	75 %	75 %	75 %	61 %
	Vem är egentligen en riktig vän?	67 %	75 %	85 %	77 %	58 %
	Kan jag alltid vara mig själv?	66 %	71 %	88 %	73 %	59 %
	Vad missar jag om jag inte har internet?	65 %	65 %	76 %	69 %	60 %
	Varför händer så onda saker i världen?	63 %	65 %	73 %	71 %	56 %
	Hur blir jag rik?	59 %	58 %	65 %	55 %	62 %
	Vem är jag egentligen?	58 %	65 %	77 %	63 %	51 %
	Är jag normal?	57 %	63 %	71 %	64 %	49 %
	Hur vet man om man är kär?	56 %	60 %	68 %	60 %	51 %
	Vilken kunskap är viktigast, den jag får i skolan eller den jag får av livet?	55 %	61 %	78 %	56 %	55 %
	Skulle jag klara mig utan min mobil?	55 %	58 %	64 %	62 %	48 %
	Vad händer om Donald Trump blir president i USA?	55 %	51 %	55 %	51 %	58 %

Alla frågor och statistik

	Är män och kvinnor lika mycket värda?	53 %	64 %	68 %	68 %	38 %
	Vad händer när jag dör?	52 %	51 %	58 %	54 %	50 %
	Vad har jag för ansvar för miljön?	52 %	54 %	63 %	51 %	52 %
	Skulle jag vara lyckligare om jag var snyggare?	51 %	60 %	58 %	56 %	44 %
	Vad är meningen med livet?	50 %	55 %	67 %	55 %	44 %
	Hur kan jag göra jorden friskare?	47 %	51 %	65 %	50 %	43 %
	Hur känns det att dö?	46 %	50 %	54 %	51 %	41 %
	Hur blir jag populär?	46 %	47 %	55 %	49 %	42 %
	Är jag samma person i sociala medier/på Instagram som i verkligheten?	45 %	47 %	63 %	54 %	36 %
	Vad händer om det blir krig i Sverige?	44 %	53 %	57 %	50 %	37 %
	Kommer jorden överleva?	43 %	39 %	50 %	42 %	42 %
	Blir jag lycklig om jag är smal?	42 %	45 %	52 %	51 %	31 %
	Är man populär om man får många likes?	41 %	45 %	53 %	51 %	32 %
	Tycker någon om mig även om jag inte är smal?	39 %	45 %	50 %	49 %	27 %
	Hur har man sex?	36 %	40 %	38 %	32 %	41 %
	Finns gud?	35 %	54 %	73 %	37 %	34 %
	Kan man vara nära vän med någon man aldrig träffat?	31 %	32 %	46 %	38 %	23 %
	Är jag någon utan märkesprylar?	30 %	31 %	43 %	36 %	25 %
	Varför äter människor djur?	30 %	28 %	43 %	41 %	17 %
	Är det ok att titta på porr?	30 %	28 %	37 %	22 %	38 %
	Varför finns det olika religioner?	27 %	27 %	48 %	26 %	28 %
	Spelar det någon roll om jag blir kär i en kille eller tjej?	25 %	26 %	35 %	29 %	20 %
	Får jag bli kär i både killar och tjejer?	20 %	19 %	31 %	26 %	13 %
Tänker på		Total	Har redan påbörjat konfirmation	Tror på gud	Tjej	Kille
Minst någon gång om året	Vad ska jag bli i framtiden?	96 %	96 %	97 %	97 %	95 %
	Hur får jag ett jobb som är kul och välbetalt?	88 %	91 %	88 %	89 %	88 %
	Vem är egentligen en riktig vän?	85 %	91 %	96 %	93 %	77 %
	Vem kan jag lita på?	85 %	92 %	90 %	92 %	77 %
	Hur blir jag rik?	84 %	85 %	86 %	83 %	84 %
	Varför händer så onda saker i världen?	83 %	87 %	90 %	90 %	76 %

Alla frågor och statistik

Vad händer när jag dör?	81 %	85 %	85 %	85 %	77 %
Vad har jag för ansvar för miljön?	80 %	83 %	86 %	84 %	77 %
Kan jag alltid vara mig själv?	80 %	82 %	93 %	86 %	72 %
Vad händer om det blir krig i Sverige?	78 %	83 %	85 %	84 %	72 %
Vem är jag egentligen?	78 %	81 %	92 %	83 %	72 %
Vad är meningen med livet?	78 %	83 %	85 %	83 %	72 %
Vad missar jag om jag inte har internet?	77 %	76 %	88 %	84 %	70 %
Hur känns det att dö?	77 %	74 %	84 %	82 %	72 %
Kommer jorden överleva?	77 %	77 %	78 %	78 %	75 %
Hur vet man om man är kär?	75 %	80 %	83 %	83 %	68 %
Skulle jag klara mig utan min mobil?	74 %	75 %	76 %	79 %	68 %
Vilken kunskap är viktigast, den jag får i skolan eller den jag får av livet?	73 %	83 %	86 %	77 %	69 %
Är jag normal?	73 %	73 %	77 %	77 %	68 %
Hur kan jag göra jorden friskare?	72 %	75 %	82 %	76 %	66 %
Är män och kvinnor lika mycket värda?	70 %	79 %	81 %	82 %	58 %
Skulle jag vara lyckligare om jag var snyggare?	68 %	72 %	74 %	76 %	58 %
Hur blir jag populär?	66 %	65 %	74 %	72 %	60 %
Vad händer om Donald Trump blir president i USA?	63 %	60 %	63 %	60 %	66 %
Finns gud?	61 %	78 %	86 %	67 %	56 %
Är jag samma person i sociala medier/på Instagram som i verkligheten?	60 %	62 %	76 %	71 %	48 %
Är man populär om man får många likes?	56 %	68 %	64 %	66 %	47 %
Blir jag lycklig om jag är smal?	56 %	56 %	68 %	69 %	42 %
Hur har man sex?	55 %	59 %	64 %	54 %	58 %
Varför finns det olika religioner?	52 %	57 %	75 %	54 %	50 %
Tycker någon om mig även om jag inte är smal?	50 %	55 %	65 %	62 %	36 %
Kan man vara nära vän med någon man aldrig träffat?	50 %	50 %	59 %	56 %	41 %
Varför äter människor djur?	47 %	44 %	57 %	63 %	31 %
Är jag någon utan märkesprylar?	46 %	47 %	60 %	55 %	37 %
Är det ok att titta på porr?	45 %	50 %	55 %	40 %	51 %
Spelar det någon roll om jag blir kär i en kille eller tjej?	39 %	39 %	53 %	44 %	33 %
Får jag bli kär i både killar och tjejer?	36 %	37 %	49 %	46 %	26 %

Kvalitativ undersökning, fil. dr Katarina Graffman, Inculture

På uppdrag av Svenska kyrkan har fil.dr Katarina Graffman, kulturanthropolog, träffat och intervjuat tjugo ungdomar i åldern 13–14 år. Fokus har varit att ta reda på vad de funderar på, vad som är viktigt för dem och hur de upplever livet.

Metoden som använts kallas långa intervjuer. Långa intervjuer bygger på att den som intervjuar har en viss struktur i samtalet men ställer inte ledande frågor. Intervjuerna är semistrukturerade i bemärkelsen att intervjuaren haft en intervjumall till hands vid varje intervjusession, men att varje fråga i mallen snarare fungerar som utgångspunkt för ett bredare samtalsämne som intervjuare och intervjuperson sedan har en dialog kring. Dessutom sker intervjuerna i möjligaste mån i en miljö där informanten känner sig ”hemma”, om det så är i hemmet, på skolan eller caféet. Metoden innebär att man efter analys av intervjuernas innehåll försöker finna gemensamma kulturella referensramar och meningsbetydelser kring det eftersökta fenomenet.

Fokusområden

Följande områden har diskuterats: kärlek, relationer, kompisar, tro, Gud, livets mening, döden, tillit, coolhet, status, pengar, varumärken, sociala medier, kunskap, skola, framtid, världen, miljön, krig, flyktingar, politik, identitet, kroppen, träning.

Resultat

Resultatet av intervjuerna är strukturerat enligt fokusområdena. Samtalen med ungdomarna är sammanfattade i rapporten och där citat anges är det specifika uttalanden. Innehållet i rapporten är ett försök att generalisera kring insikter som intervjuaren gjort i den här studien och i andra tidigare undersökningar som hon genomfört med fokus på målgruppen. Ur ett spretigt, kvalitativt material har försök gjorts att lyfta fram mönster och samband, likartade värderingar och tendenser. De personer

som får komma till tals i texten nedan är personer vars uttalanden stämmer med de mer generella slutsatser studien resulterat i.

Informanter

Informanterna som intervjuats består delvis av ungdomar som Inculture följt i andra projekt, framför allt projekt med fokus på mediekonsumtion. Det innebär att av de tjugo som intervjuats har Inculture bred kännedom om nio ungdomar. Dessa nio känner redan förtroende för intervjuaren vilket innebär att det gått lättare att komma in på områden som eventuellt kan upplevas som känsliga att prata med en vuxen om. Vidare har urvalet styrts av att hitta en bredd bland ungdomarna med tanke på bakgrund - föräldrar med och utan högskoleutbildning, föräldrar som är egenföretagare eller har välbetalda arbeten, föräldrar som är sjukskrivna eller av annan anledning är arbetsoförmögna, föräldrar som är skilda eller gifta, troende och icketroende familjer, och så vidare. Genom att hitta ett brett urval av bakgrundsvariabler har Inculture försökt finna det som förenar ungdomarna oavsett bakgrund, uppväxtmiljö och kulturellt sammanhang.

Markerade med blått är de som vill eller håller på att konfirmera sig.

Ungdomar 13 år

Albin 13 år,
Hugo 13 år,
Edvin 13 år
Jonas 13 år,
Matilda 13 år,
Emil 13 år,
Love 13 år,
Hanna 13 år,
Tindra 13 år,
Saga 13 år,
Annie 13 år,
Maja 13 år,

Ungdomar 14 år

Klara 14 år,
Sandra 14 år,
Ellen 14 år,
Astrid 14 år,
Noel 14 år,
Casper 14 år,
Anton 14 år,
Jacob 14 år,

